

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації», подану до захисту на засіданні Спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 у Національному університеті цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Соціальне призначення освіти в умовах розвитку українського суспільства обумовлено завданнями утвердження демократичних та правових засад, впровадження ефективних методів господарювання, інтеграції України у світовий освітній простір. Глобалізація та пов'язане з нею вирішення проблем сталого розвитку, інтеграції освіти визначають розвиток сучасної системи освіти як соціального інституту. Дослідження стану освіти в Україні показують, що внаслідок реформ останніх десятиліть система освіти потребує посилення своєї соціоутворюючої ролі, що актуалізує необхідність впровадження ефективних механізмів взаємодії між системою освіти та державою.

Вивчення проблемних питань в українській освіті та підвищення її престижності на сучасному етапі реформування, важливе завдання, що неможливо вирішити без порівняльного аналізу його з закордонним досвідом реформування освітньої системи. Забезпечення і управління конкурентоспроможністю в українських університетських комплексах - надзвичайно широка і багатостороння проблема, що об'єднує в собі ряд напрямів і аспектів досліджень на стику різних наук : економіки і управління, іноватики, системного підходу та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг

України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розроблялася в Національному університеті цивільного захисту України. Конкретно докторантом проаналізовано заходи удосконалення державного управління реформуванням закладів вищої освіти на прикладі ДСНС України.

***Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації***

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Перейдемо до змісту дисертаційної роботи.

Після вступу, який написано в повній відповідності до вимог МОН України, дисертант перший розділ присвятив дослідженню сучасного стану реформування вищої освіти в Україні, визначив вплив загроз на розвиток освітньої системи підпорядкування Державної служби України з надзвичайних ситуацій та охарактеризував системний підхід в дослідженні проблем реформування вищої освіти.

У другому розділі – *«Методологічні засади побудови механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання»* - систематизовано методологічний апарат філософії освіти та його роль в дослідженні проблем вищої освіти в Україні, розкрито, на основі системного аналізу організаційно-правовий механізм державного регулювання стабілізації кадрового корпусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, узагальнено міжнародний досвід реформування закладів вищої освіти

У третьому розділі – *«Аналіз механізмів підтримки інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання»* - надано оцінку організаційного та економічного механізмів системи управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, здійснено узагальнену характеристику функціонально-цільової моделі системи державного регулювання економічної

безпеки закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, проаналізовано фінансовий механізм державного регулювання закладів вищої освіти.

У четвертому розділі – *«Формування інноваційних механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання»* – обґрунтовано інноваційний підхід до механізмів державного управління у сфері підготовки спеціалістів для сил безпеки та оборони, визначено впровадження закордонного досвіду в моделі професійної підготовки фахівців для сил безпеки та оборони, окреслено напрями модернізації державної кадрової політики закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Логічно дисертацію завершує заключний п'ятий розділ - *«Концептуальні засади забезпечення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання»* - в якому виокреслено напрями підвищення дієвості механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, визначено механізми державного менеджменту вищої освіти в системі реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, стратегічні напрями удосконалення інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання

Розділи власних досліджень адекватно розкривають поставлені задачі містять посилання на власні публікації .

Наукова новизна дисертаційної роботи й отриманих результатів полягає в розв'язанні актуальної наукової проблеми теоретико-методологічного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну можна відзначити те, що: розроблено концептуальну модель механізмів інноваційного розвитку закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації, яка ґрунтується на комплексному використанні інноваційного потенціалу інституціонального простору галузі, вдосконаленні механізмів інвестиційного забезпечення навчальної й науково-

дослідної діяльності, посиленні наукоємності навчального процесу тощо.

Автором обґрунтовано правовий механізм державного управління стабілізацією кадрового корпусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, який, на відміну від нині діючого в Україні, передбачає додання до традиційних принципів державного управління професійною освітою об'єктивно необхідні закономірності функціонування закладів освіти зі специфічними умовами навчання, та принципів програмного управління і поєднання економічних і соціальних цілей, застосування нових методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб та інтересів об'єктів управління;

В роботі структуровано методологічні основи підвищення ефективності державного управління закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання, як процес підвищення ефективності освіти для зовнішніх запитів, застосуванням проектних методів, конкурсного виявлення й підтримки лідерів у сфері освіти, успішної реалізацією новітніх підходів на практиці, адресністю інструментів ресурсної підтримки й комплексним характером прийнятих рішень, що дозволить здійснити модернізацію закладів вищої освіти через удосконалення змісту й практики використання механізмів державного управління.

Окремою позитивною рисою дослідження Палюха В.В., є те, що реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання досліджується комплексно, з позицій не лише державного управління, а й соціології, політології та інших наук соціогуманітарного циклу та з урахуванням економічної складової.

Побудова дисертантом положень роботи на базі використання здобутків соціологічної, економічної думки, що відносяться як до минулого, так і сучасного періодів забезпечила достовірність і обґрунтованість цих положень. Доведення багатьох пропозицій і концептуальних положень до рівня їх практичного запровадження, тобто переведення їх у ранг розробок, позитивні відгуки стосовно запровадження результатів дисертаційного дослідження – це є важливим доказом їхньої достовірності та обґрунтованості.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні

відповідних методів наукових досліджень та використанні фундаментальних положень економічної теорії та теорії державного управління, інших наук, що також підтверджує достовірність та обґрунтованість наукових положень представлених в дисертації.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та рефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертації викладено автором у 28 наукових працях, із них: 5 колективних монографій, 7 – статей у виданнях які включені до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, 10 – статтях у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, а також 6 тезах матеріалів науково-практичних конференцій

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту реферату.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків і списку використаних джерел (330 найменувань). Загальний обсяг роботи – 413 сторінок, з них – 376 основного тексту що дозволило автору запропонувати ряд наукових положень, висновків і рекомендацій, отриманих на основі вивчення цієї значної кількості наукової літератури з даної проблематики.

Зміст реферату повністю відображає основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та задачам дослідження. Зауважень, щодо оформлення реферату та його змісту немає, і він повністю відповідає існуючим вимогам МОН України.

В дисертаційній роботі на тему «Механізми реформування закладів вищої

освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації» не використовуються положення дисертації автора на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 281 «Публічне управління та адміністрування».

В цілому дисертаційна робота та реферат, написані літературною українською мовою, легко читається і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та у процесі акредитації, ліцензування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, атестації працівників; у практичній роботі щодо створення програм розвитку галузі сил безпеки та оборони.

Практичне значення одержаних результатів забезпечується їх використанням у діяльності Хмельницької міської ради в рамках розробки Програми економічного і соціального розвитку Хмельницької міської територіальної громади на 2024 рік (розділ 4.3. Освіта, та розділ 5.2. Безпека та цивільний захист), а також Програми розвитку освіти Хмельницької міської територіальної громади на 2022-2026 роки (довідка впровадження №2955-29 від 13.11.2024).

Теоретичні та науково-прикладні пропозиції щодо вдосконалення підготовки фахівців в системі вищої освіти України використані в діяльності Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження №8090/0/211-24 від 11.11.2024) при розробці концептуальних засад комплексної програми розвитку гуманітарної сфери.

Проведений за результатами дослідження аналіз основних положень освітнього процесу та запропоновані теоретико-методологічні підходи до модернізації механізмів управління вищою освітою використано в діяльності Міністерства освіти і науки України(довідка про впровадження №003846 від

08.11.2024) та Державної служби України з надзвичайних ситуацій (довідка про впровадження № 04-238/13 від 4.11.2024).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

В процесі рецензування дисертаційної роботи Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації» виникли такі зауваження та побажання:

1. В роботі автор детально розглядає систематизацію кращого міжнародного досвіду реформування вищої освіти, але не показує його впровадження при реформуванні закладів освіти зі специфічними умовами навчання, як було зазначено у завданнях дослідження.

2. В дисертаційній роботі не розкрито в повній мірі основні аспекти маркетингового планування при формуванні кадрового складу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання;

3. В рефераті дисертаційного дослідження на жаль бракує статистичного матеріалу за обраною темою, хоча в рукописі його достатньо.

4. Аналізуючи етапи розвитку процесу нормотворення щодо оптимізації механізмів реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, автор не всі свої пропозиції доводить до рівня конкретних методичних рекомендацій. Це значно б підвищило рівень наукових здобутків автора, при цьому інколи дисертант захоплюється переказом змісту нормативно-правових актів та етапів становлення закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, це притаманно першому розділу, підрозділ 1.3., та другому розділу, підрозділ 2.2.

5.. Поза увагою автора лишився механізм державно-громадського управління в системі забезпечення реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Ми вважаємо, що застосування механізму державно - громадського контролю в системі реформування ЗВО і його особливостей необхідно якомога швидше розробляти та удосконалювати. Особливо це стосується індикативного, оціночного і моніторингового інструментаріїв.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Палюха Віктора Валентиновича.

Загальний висновок

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Палюха Віктора Валентиновича «Механізми реформування закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в умовах соціально-економічної трансформації», відповідає вимогам МОН України, постанові Кабінету міністрів України «Про порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» від 17 листопада 2021 р. № 1197 а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Професор кафедри публічного
управління та адміністрування
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З. Гжицького
д. н. держ. упр., професор

